

Gevreesd predator, jager-verzamelaar of Koning van het boerenerf?

Verslag van de prooiaanvoer bij het steenuilennest in 2016

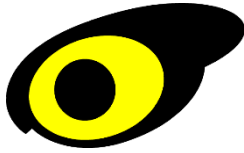
STONE/Ronald van Harxen & Pascal Stroeken

Vogelbescherming
NEDERLAND

Beleef de Lente
met Vogelbescherming Nederland

Inhoud

Inleiding

Eileg

Broedbegin en -duur

Uitkomstdatum

Gewicht en conditie van de jongen

Prooiaanvoer in de leg- en broedperiode

Prooiaanvoer in de jongenperiode

Meikevers

Regenwormen

Muizen

Inleiding

In vogelboeken worden steenuilen uiteraard ingedeeld bij de uilen die soms ook wel nachtroofvogels genoemd worden. Dit ter onderscheiding van dagroofvogels als buizerd, sperwer en torenvalk. Het zijn jagers (predatoren) die hun prooi bij verrassing of na een korte achtervolgingsvlucht met hun vlijmscherpe klauwen grijpen en met een enkele beet in de nek doden. Zonder meedogen of pardon, een echte heerser waardig.

Het predicaat roofvogels is begrijpelijk als we naar een bosuil of een oehoe kijken. Krachtige poten en dito klauwen, een machtige haaksnavel en een geruisloze vlucht maken ze tot een geducht predator van vogels, muizen en andere kleine zoogdieren. Voor een rat, egel of houtduif draai een oehoe ook zijn poot niet om.

Horen steenuilen in dit rijtje thuis? Als we kijken naar de prooien die de afgelopen weken aan de jongen zijn gevoerd zijn daaronder inderdaad een groot aantal muizen, soms meerdere op een avond. Muizen vangen kunnen ze dus. Maar beschouwen we de totale prooijist, dan zien we dat dit soort, voor steenuilen relatief grote, prooien, maar een klein deel van de vangst uitmaken. Om precies te zijn nog geen vier procent, zo blijkt uit het overzicht dat we samenstelden uit de tellingen zoals die de afgelopen maanden zijn verricht. Het overgrote deel van de prooien bestaat uit klein spul als larven, rupsen, vlinders, meikevers en regenwormen. Daarmee schaart een steenuil zich eerder in het rijtje koolmees en merel dan tussen gevreesde jagers als oehoe en bosuil. De kwalificatie predator is dan ook enigszins misleidend en misschien zelfs wet wat aanmatigend. Jager-verzamelaar is wellicht een betere benaming. Naar analogie van onze menselijke voorouders die zowel op kleinwild jaagden, als de bossen en velden afstroopten op zoek naar bessen en vruchten, voordat ze de stap naar landbouw zetten.

Toch verdient ook de steenuil naar mijn smaak het predicaat predator wel degelijk. Het mag waar zijn dat hij net als koolmezen veel rupsen vangt of als een merel regenwormen uit de grond trekt, koolmezen en merels zelf moeten echter donders goed oppassen dat ze niet op een steenuilenbordje belanden. Van een merel heb ik nog nooit vernomen dat hij koolmezen vangt en andersom al helemaal niet. Steenuilen vangen bovendien jonge bruine ratten, grote bosmuizen en woelratten, prooien die wel tot een derde van het eigen gewicht kunnen uitmaken. Om die te kunnen vangen moet je toch wel wat in de mouwen hebben. Op een gemiddeld boerenerf zijn zij het die de dienst uitmaken. Zowel rupsen en meikevers als spreuwen en bosmuizen kunnen beter even een goed heenkomen zoeken als hij op pad gaat om de magen van zijn kroost te vullen. De eretitel 'Koning van het boerenerf' is hij dan ook zeker waardig. Dat hij af en toe een goed heenkomen zoekt als een bosuil of steenmarter het erf bezoekt, doet aan die statuur weinig af. Onze eigen koningin Wilhelmina vond het in de oorlogsjaren ook even verstandiger uit te wijken, toen de Duitsers binnen vielen. Om daarna in vol ornaat terug te keren en scepter weer ter hand te nemen. König des Bauernhofs, King of the farmyard, Le Roi de la basse-cour: in een andere taal klinkt het eigenlijk nog beter. Misschien moeten we zijn wetenschappelijke naam ook wel veranderen in Caesar agoris noctua!

Eileg

Het eerste ei werd gelegd op 20 april gelegd, om 3.17 uur. Het vierde laatste bijna 7 dagen later op 27 april om 0.55 uur. De gemiddelde interval tussen de eieren bedroeg iets meer dan 55 uur. Het leggen van het vierde ei gebeurde in sneltreinvaart. Om 0.43 verscheen het vrouwtje in de kast, 12 minuten later werd het ei gelegd en amper 8 minuten later was ze al weer buiten.

In schema:

	datum	vrouw in	eileg	vrouw uit	verblijfsduur	interval
1e ei	20-4	2:56	3:17	3:50	0:54	
2e ei	22-4	7:26	8:43	13:16	5:50	52:30
3e ei	24-4	9:31	11:50	20:47	11:16	50:05
4e ei	27-4	0:41	0:55	1:03	0:24	63:24

Tabel 1: eilegdata, verblijfsduur en interval (verblijfsduur is de tijd die het vrouwtje onafgebroken in de kast doorbrengt rond de leg van het ei en interval is de tijd die er zit tussen de leg van twee eieren).

Uitkomstdatum

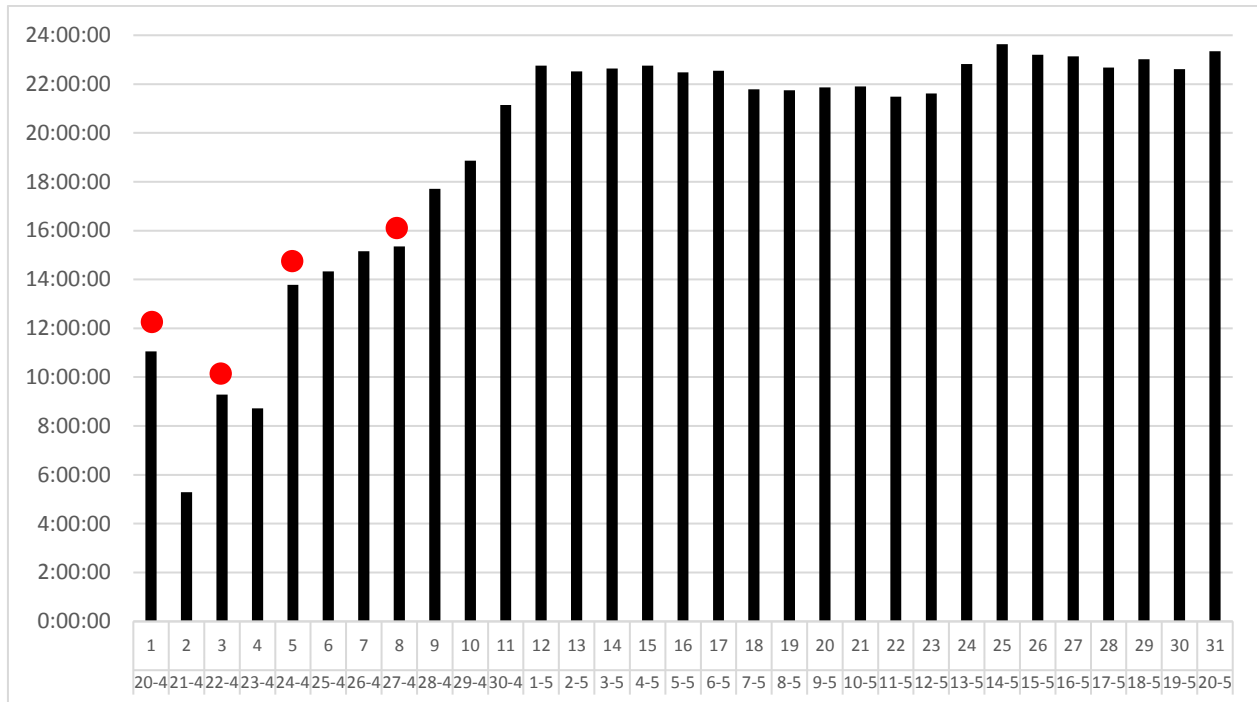
Het eerste ei kwam uit op 21 mei, om 6.24 uur, precies 31 dagen, 3 uur en 7 minuten na de leg van het eerste ei. Het tweede jong kroop nog dezelfde dag uit het ei, ergens tussen 9.37 en 9.41 uur. Het derde en laatste jong liet even op zich wachten. Pas om 22 mei was het zover. Op 17.48 uur was het voor het eerst in beeld. Een rest van de eischaal was om 17.11 uur voor de eerste keer te zien. Vermoedelijk zag het jong rond 17.00 uur het eerste levenslicht, iets meer dan 34 uur na het eerste jong. Het vierde ei kwam niet uit en bleek bij controle geen met het blote oog zichtbaar embryo te bevatten.

Broedbegin en - duur

Vorbereidende werkzaamheden

De broedduur laat zich niet heel precies vaststellen omdat de start ervan net als vorig jaar vrij diffuus verliep. Lange tijd werd zelfs gedacht dat er nog een vijfde ei in aantocht was, zo lang duurde het voordat het vrouwtje vast op de eieren ging zitten. Er is feitelijk niet een duidelijk moment aan te wijzen waarop het broeden daadwerkelijk is begonnen. Vanaf het moment dat ze op 20 april het eerste ei legt, verblijft het vrouwtje lange tijd in de kast. Ze maakt echter ook nog veel uitstapjes naar buiten. Zowel de frequentie als de totale duur van die uitstapjes nemen af naarmate de tijd vordert (fig. 1). Pas op 1 mei, het laatste ei is dan 3 dagen oud, blijft de totale verblijfsduur buiten de kast min of meer stabiel en zou je kunnen zeggen dat ze vast zit te broeden. Een periode van 20 dagen.

Figuur 1: Verblifsduur van het vrouwtje vanaf de legselstart (dag 1, 20 april) tot de laatste broeddag (dag 31, 20 mei¹). Op 13, 14 en 18 mei was er sprake van een camerastoring waardoor de verblifsduur in werkelijkheid wellicht korter was dan aangegeven. Met een rood bolletje zijn de data waarop de eieren zijn gelegd aangegeven.

Gewicht en conditie van de jongen

De jongen zijn drie keer gewogen: 27 mei, 5 juni en tijdens het ringen op 18 juni. Ze waren toen achtereenvolgens 6, 15 en 28 dagen oud (gemeten naar de leeftijd van het oudste jong). De combinatie van leeftijd/dag en gewicht levert een indicatie voor de conditie op. Het gemeten gewicht wordt vergeleken met het referentiegewicht voor die leeftijd. Is het gemeten gewicht precies gelijk aan het referentiegewicht dan zeggen we dat de conditie-index 1,0 is. Bij een lager gemeten gewicht, komt de index onder de 1,0 uit en bij een hoger gewicht erboven.

	leeftijd jong	gewicht			conditie-index		
		12-mei	5-jun	18-jun	12-mei	5-jun	18-jun
jong 1	6	54	123,9	171,2	1,07	1,09	1,18
jong 2	15	51,7	119,5	156,5	1,02	1,05	1,08
jong 3	28	49,6	112,2	147,6	0,98	0,99	1,02
referentiegewicht		50,5	113,9	145,1	1	1	1

Tabel 2: gewicht en conditie tijdens de drie metingen

Jong 1 en 2 waren op alle weegmomenten goed op gewicht en hadden ten opzichte van de referentiewaarde een prima conditie. Jong 3 lijkt wat achter te blijven. Tijdens de beide eerste metingen bevond de conditie zich net iets onder de referentiewaarde om pas tijdens de derde meting daar net boven uit te komen. Overigens is de aanname dat de rangorde op basis van het gewicht tijdens de drie

¹ Op 21 mei kroop het eerste jong uit het ei.

metingen dezelfde was. Strikt genomen weten we dit niet omdat de jongen pas tijdens het ringen individueel gekenmerkt werden.

Jul 01.07.2016
11:56 uur

Conditie

Nu was natuurlijk de vraag hoe het goede aanbod aan muizen (én meikevers niet te vergeten) zou doorwerken op de gewichten van de jongen en de daarvan afgeleide conditie.

Bij alle nestbezoeken hebben we de jongen gewogen. Door het gewicht te delen door het referentiegewicht dat bij de leeftijd hoort, krijgen we een verhoudingsgetal dat een maat is voor de conditie: de conditie-index. Is de conditie-index 1,00 dan zit een jong precies op zijn streefgewicht. De gemiddelde conditie-index die we over alle jaren (1998-2015) hebben berekend is dan ook niet toevallig precies 1,00.

Tijdens het veldwerk bleek al snel dat de jongen in de meeste nesten prima op gewicht waren, vaak zelfs fors boven hun referentiegewicht. Zo waren veel jongen van rond de 20 dagen al zwaarder dan het gewicht dat ze normaal hebben op hun 30ste (de uitvliegleeftijd). Op 18 juni troffen we zelfs het zwaarste jong ooit aan: 202 gram, ruim 50 gram zwaarder dan het referentiegewicht (zie [vlog 8](#)!).

Als we alle conditiemetingen van 2016 op een rij zetten, dan komen we op een gemiddelde conditie-index van 1,08 (gebaseerd op metingen tijdens de ringbezoeken). Dat betekent dat de jongen dit jaar gemiddeld maar liefst 8% zwaarder waren dan normaal. Dat lijkt misschien een klein verschil maar juist omdat het een gemiddeld getal is, is het feitelijk een heel groot verschil.

2016 scoort daarmee overigens precies even goed als topjaar 2014, en deze twee jaren zijn dan ook wat conditie betreft de twee absolute toppers in de tijdreeks sinds 1998.

De webcamjongen passen prachtig in dit plaatje: die hadden op het ringbezoek een gemiddelde conditie-index van 1,09. Niet vreemd, als je de indrukwekkende prooiaanvoer in acht neemt!

We kunnen dan ook concluderen dat behalve een hoog broedsucces er dit jaar bovendien jongen zijn uitgevlogen met een prima conditie. Dat biedt een goed vooruitzicht op de overlevingskansen. Al met al kunnen we in de regio rond Winterswijk spreken van een prima broedjaar! Onze welvarende webcamfamilie is daarmee dus representatief voor de Winterswijkse steenuilen.

Prooiaanvoer in de leg- en broedperiode

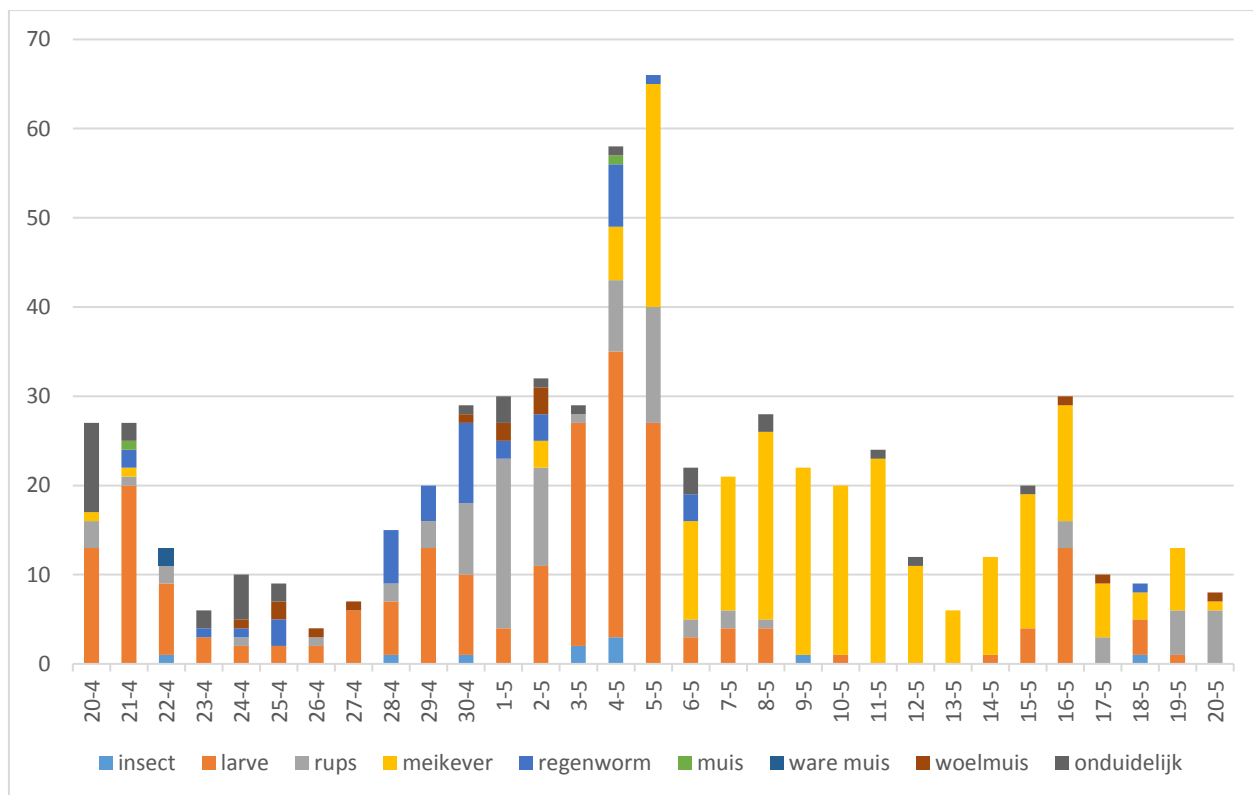
In de leg- en broedperiode (20 april tot en met 20 mei) zijn bij elkaar 639 prooien aangevoerd. Meikevers (219 en larven (218) ontlopen elkaar niet veel, van de overige prooi-soorten werden beduidend minder aantallen aangevoerd (zie tabel 4). Dat een deel van de prooi-overdracht en -consumptie zich buiten het zicht van de camera's afspeelde (als het vrouwtje buiten de kast verbleef) is aannemelijk. In die zin moeten de aantallen dan ook als minima beschouwd worden.

prooi	aantal
insect	10
larve	218
rups	95
meikever	219
regenworm	43
muis	2
ware muis	2
woelmuis	14
onduidelijk	36
	639

Tabel 3: prooiaanvoer leg- en broedperiode

Uiteraard is de aanvoer niet evenredig over periode verdeeld, maar zijn er pieken en dalen vastgesteld. Topdagen waren 4 en 5 mei toen er achtereenvolgens 58 en 62 prooien werden binnengebracht. 13 mei daarentegen (het vrouwtje zat toen al stevig te broeden) was een uitermate karige dag met slechts 6 meikevers.

Figuur 2: Prooiaanvoer in de leg- en broedperiode per dag, uitgesplitst naar soort

Prooiaanvoer in de jongenperiode

Het beeld van de prooiaanvoer in de jongenperiode is niet volledig als gevolg van (soms langdurige) camerastoringen en een toenemend aantal onduidelijke prooien. Dat laatste werd vooral veroorzaakt doordat de jongen met het voortschrijden van de tijd steeds mobieler werden en vaker met zijn drieën voor de invliegopening gingen zitten waardoor het zicht op de aanvoer ontnomen werd. Desondanks is er geen reden aan te nemen dat de aanvoer op die moment belangrijk afweek van die periodes waarop de prooiaanvoer wel zichtbaar was. De feitelijke aanvoer zal op sommige dagen echter qua aantal hoger zijn geweest dan uit het hieronder gepresenteerde overzicht blijkt. Uiteraard geldt dit ook voor jongenperiode als geheel. Bovendien is er slechts geteld tot en met dag 34 (24 juni). Vanaf dat moment verbleven de jongen zo vaak buiten de kast dat de aanvoer niet meer betrouwbaar te volgen was.

In totaal zijn er 2568 prooien geteld waarvan er 1718 nader benoemd konden worden (tabel 5). Bij het overgrote merendeel van de 850 onduidelijke prooien zal het om kleine prooien als larven, rupsen en kleine insecten gaan. Als de vliegen, insecten, vlinders, rupsen en larven samenvoegen tot de categorie kleine prooien wordt het beeld zoals dat in figuur 3 wordt gepresenteerd.

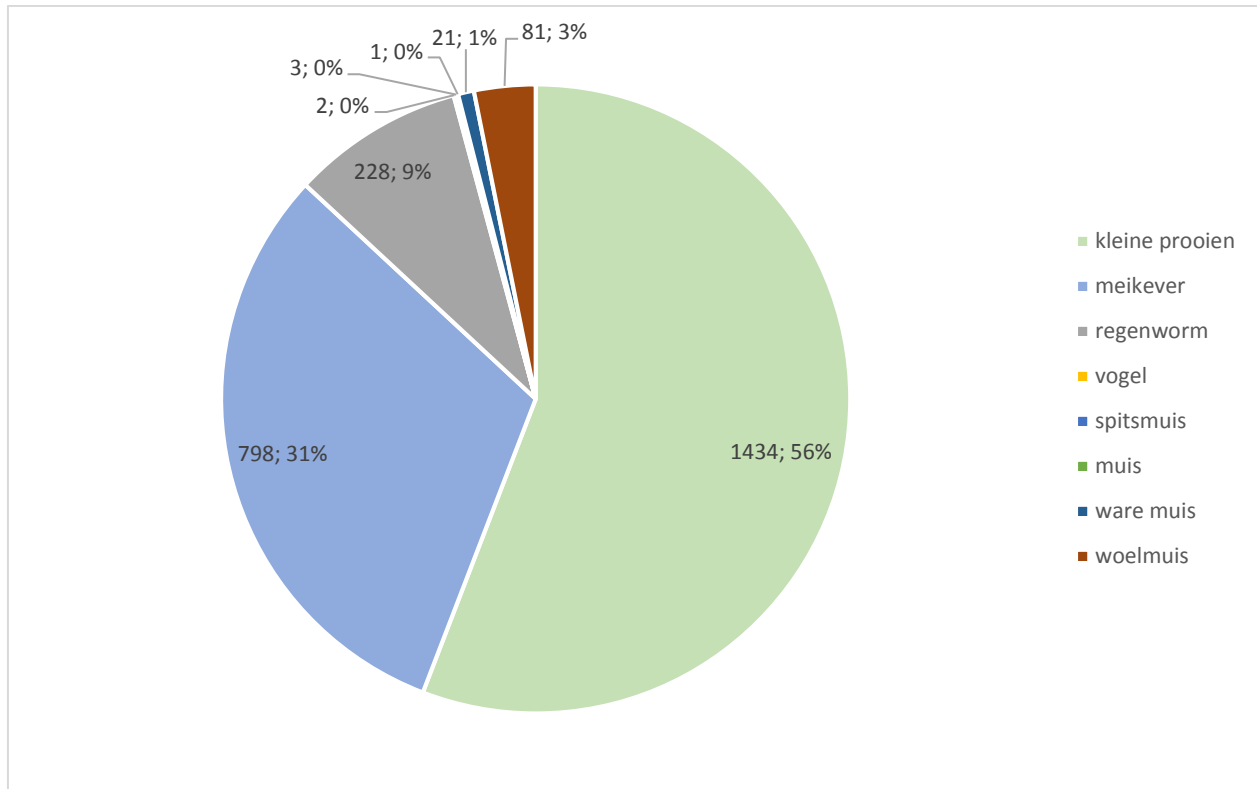
soort	aantal
vlieg	2
vlinder	36
insect	57
rups	220
larve	269
meikever	798
regenworm	228
vogel	2
spitsmuis	3
muis	1
ware muis	21
woelmuis	81
onduidelijk	850
totaal	2568

superworm

tabel 4: Prooiaanvoer in de jongenperiode (dag 0-34)

Figuur 3: Procentuele verdeling van de prooiaanvoer in de jongenperiode (dag 0-34) waarbij vliegen, vlinders, insecten, larven, rupsen en onduidelijke prooien ondergebracht zijn in de categorie kleine prooien.

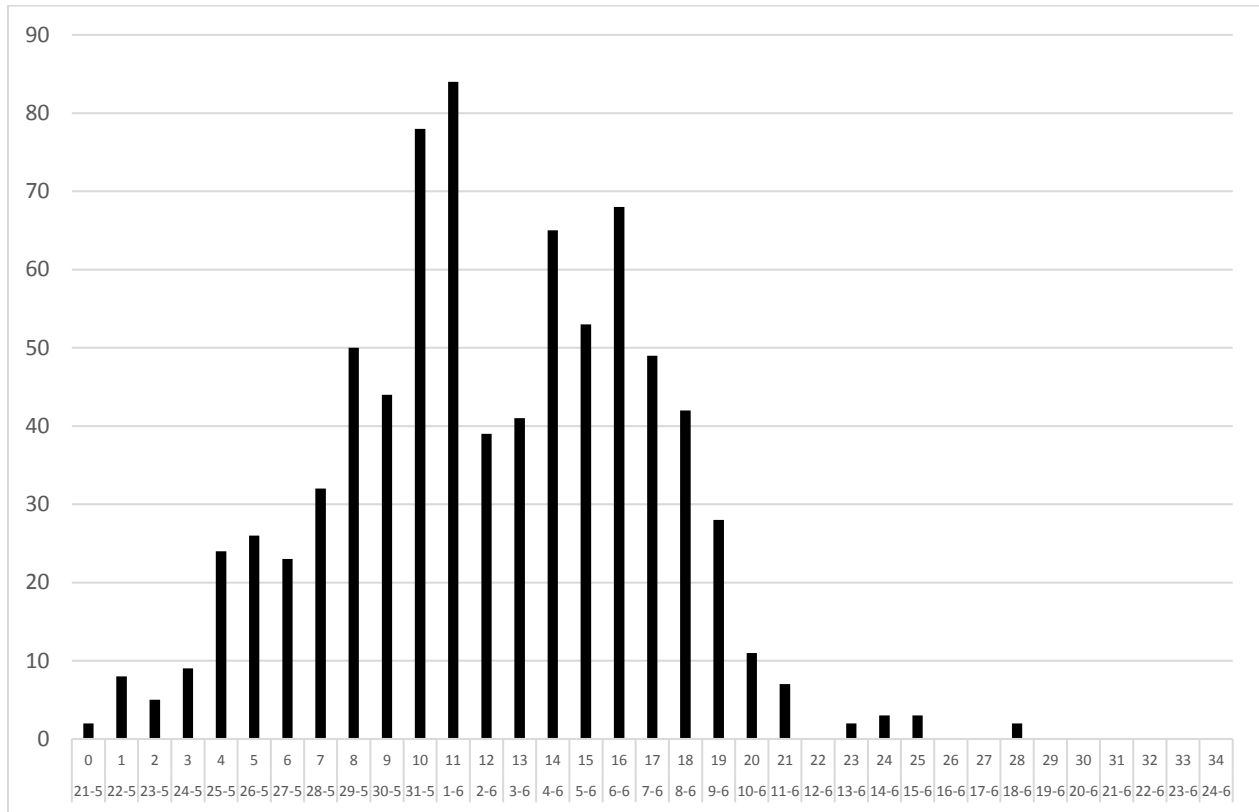
Het beeld dat dan oprijst, is dat de bulk van de prooiaanvoer gevormd wordt door kleine prooien als larven, rupsen en meikevers. Samen zijn deze goed voor bijna 87% van de aanvoer. Tellen we regenwormen daarbij op dan komen we zelfs uit op bijna 96%. Slechts iets meer dan 4% van prooien bestaat dus uit grotere prooien als spitsmuizen, muizen en vogels.

Meikevers

Met 758 exemplaren is de meikever een uiterst profijtelijke prooi voor steenuilen. De vangkosten zijn gering en zitten boordevol eiwitten, met name de vrouwelijke exemplaren. Ze worden lopend op de grond gevangen of vanaf een zitpost of vliegend uit de lucht geplukt. Bijkomend voordeel is dat ze allemaal zo'n beetje tegelijk (rond de avondschemering) in beweging komen. Op sommige momenten vliegen er honderden, zo niet duizenden tegelijk rond. Voor de steenuilen moet het op die momenten tafeltje dekje in Luilekkerland geleden hebben, met verse meikevers in plaats van gebraden haantjes.

De piek van de meikeveraanvoer bevond zich in de tweede en derde week van de jongenperiode. Daarna waren ze zo goed als 'op'. Opvallend is dat er in de eerste week van de jongenperiode beduidend minder zijn aangevoerd. Deels is dat uiteraard te verklaren uit het feit dat pas geboren jongen minder voer nodig hebben dan oudere jongen. Mogelijk dat ook meespeelt dat meikevers voor pasgeboren jongen toch een wat lastig te verteren prooi zijn. Weliswaar demonteert het vrouwtje de kever eerst voor ze hem aan de jongen voert (de dekschilden worden er altijd afgerukt), maar het harde chitinepantser is nu niet direct

een sappig hapje. De piek in de aanvoer werd op 31 mei en 1 juni bereikt, met maar liefst 78 en 84 exemplaren (zie fig. 4).

Figuur 4: Aanvoer van meikevers in de jongenperiode

De jongen werden op sommige momenten zo overvoerd met meikevers dat ze niet eens meer aannamen. Ze verzuimden regelmatig de snavel te open of wenden zelfs de kop af als het vrouwtje het zoveelste vers gevangen exemplaar aanbood. In het blog van 2 juni werd dit gedrag vergeleken met dat van Bartje die het vertikte om voor bruine bonen te bidden.

Jun 02.06.2016
06:18 uur

Ik bid nie veur bruun'e kevers!

Oudere kijkers herinneren zich hem vast: Bartje, het Drentse dwarsliggertje uit de boeken van Anne de Vries, in 1972 door Willy van Hemert bewerkt tot een televisieserie. Bartje was het type dat zich niet bij zijn door clerus en kapitaal toegedachte onderdanige rol wenste neer te leggen en regelmatig in opstand kwam tegen het vermeende gezag.

Nog hoor ik mijn moeder schaterlachen toen hij zijn welhaast iconische "Ik bid nie veur bruune boon'n" sprak toen zijn moeder hem een bruine bonendrab op wilde scheppen en hij het bord er snel onder wegtrok.

Ik moest er eraan denken toen ik de afgelopen dagen de 'kuuks' de snaveldelen halsstarrig op elkaar geklemd zag houden toen pa en ma de zoveelste meikever op het bordje legden. 'Ik bid nie veur bruun'e kevers'; ik hoorde ze het zeggen. Geef ze eens ongelijk. Avond aan avond tientallen chitinepantserertjes kraken gaat een keer tegenstaan. Ik kan me goed voorstellen dat ze onderhand snakken naar een malse muizensteak of een sappige regenworm. Vorig jaar was het al niet anders. Het was toen met bijna 1200 exemplaren (broed- en jongenperiode samen) echt een meikevertopjaar. Ben erg benieuwd waar de teller dit jaar op blijft steken.

Overigens was ik vroeger dol op de bruine bonen(soep) van mijn moeder. Scheelde wel dat er een echte slagersrookworst in zat en niet zo'n in plastic verpakte namaak van een de van landelijke worstenmakers. Wellicht dat pa en ma iets soortgelijks kunnen doen en de meikevers kunnen larderen met een kloddertje mayonaise of ketchup. Hapt net iets makkelijker weg.

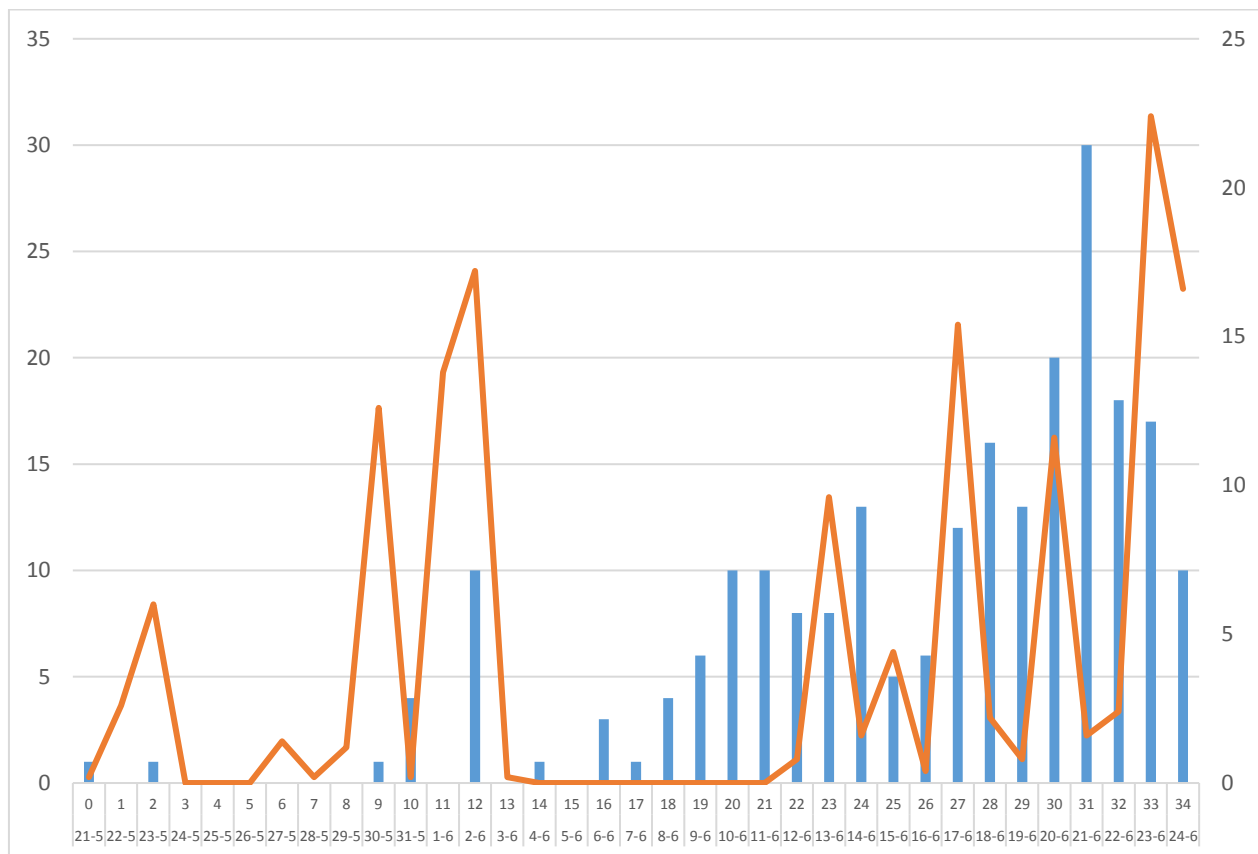

Nog een variant: meikever in een dressing van knoflook en gelaardeerd met een fris groen blaadje

Regenwormen

In tegenstelling tot meikevers zijn regenworm juist wel sappig en bovendien eenvoudig in kleine porties van elke gewenste lengte te verdelen. Ideaal voor kleine jongen zou je zeggen. Toch laat de aanvoer zien dat er in de eerste jongenweek zo goed als geen regenwormen aangevoerd worden. Met uitzondering van dag 12 toen er mogelijk als gevolg van een paar malse voorjaarsbuitjes zoveel over het gazon kropen dat ze eenvoudigweg niet te versmaden waren, komt de aanvoer pas in de derde week goed op gang. Overigens zonder ook maar op een moment tot echt grote aantallen te leiden. De top werd bereikt op 31 mei toen er 30 binnengebracht werden. Op de andere dagen was het beduidend minder. Bij elkaar niet meer dan 228 exemplaren, net iets minder dan 9% van de totale aanvoer.

Het is helaas nog steeds een beetje speculeren over het waarom van de geringe aanvoer in de kleine jongenperiode. We kennen dit beeld ook van andere jaren. Het vermoeden is dat het wegwerken van veel regenwormen in deze periode niet zo profijtelijk is voor de jonge uilen. Regenwormen bevatten relatief veel water (en minder eiwitten). Jonge uilen raken er mogelijk van aan de dunne. Daarnaast is het een nadeel dat ze niet lang bewaard kunnen worden zonder uit te drogen. Dit in tegenstelling tot muizen. In de eerste week voert het vrouwtje bij voorkeur gedurende een aantal momenten verspreid over de dag en vooral overdag - als er weinig verse prooien aangevoerd worden - is het dan handig een voorraadje te hebben liggen. Wormen lenen zich daar wellicht minder goed toe. Droge wormworst is ook voor de jongen minder gemakkelijk weg te happen.

Figuur 5: Aanvoer van regenwormen (blauw, linker as), afgezet tegen de dagelijkse neerslag (rood, rechter as) in mm. (bron: weerstation Henxel).

Jun 21.06.2016
06:09 uur

Tafelmanieren

Net als mensenkinderen moeten steenuilenjongen netjes en beschaafd te eten. Waar onze eigen koters op een juiste manier mes en vork moeten zien te hanteren, moeten jonge steenuilen vooral leren demonteren

Meikevers kunnen beter eerst van de harde dekschilden worden ontdaan, daar zitten immers nauwelijks bruikbare voedingsstoffen in. Da's een handigheidje dat je effe geoefend moet hebben, maar niet al te moeilijk. Regenwormen kunnen het beste slurpend naar binnen gewerkt kunnen worden, als was het vermicelli of spaghetti. Ook dit vergt weinig oefening. Slurpen kunnen ze van meet af aan als de beste. Kleine muizen of spitsmuizen kan met één hap-slik-wegbeweging de weg gewezen worden naar het spijsverteringsstelsel, maar grote moeten eerst tot hapklare brokken worden verwerkt. Het beste is dan bij de kop te beginnen, anders moet je eerst die zwabberende staart vanaf de punt naar binnen zien te krijgen. Da's niet handig. Ze hebben het kunstje al gauw van ma afgekeken.

Vogels zijn het lastigst. Af en toe staat er - om de smaakpapillen te trainen - spreekwiel of verse merelborst op het menu. Onhandig daaraan is dat er vaak nog veren aan zitten. Die dien je het beste eerst zoveel mogelijk te verwijderen voor je aan tafel gaat. Hetzelfde geldt voor de vleugels, die kun je er beter direct afschroeven. Echter, het vergt inzicht in de materie. En dat is wat onze uilenkoters nog missen. Ook een vogel wordt aanvankelijk van top tot teen - als ware het een muis- naar binnen gewerkt zoals op het clipje 'Gevogelte' te zien is. Misschien dat het toekijkende zusbroertje, loerend op een kans het karkas weg te grissen, er debet aan was dat het er allemaal op een hollebollegijsmanier aan toe ging. Hup, naar binnen met die hap, moet hij gedacht hebben, maar erg slim is het niet. In veren zitten nagenoeg geen bruikbare voedingsstoffen, reden waarom fervente vogeljagers als sperwers en haviken hun prooi eerste plukken voor ze hem opvreten. En al die onverteerbare resten moeten er weer uit, dat wil zeggen verpulverd en tot braakbal verpakt. Ook dat kost energie. Per saldo kost het op zo'n manier consumeren van een vogel misschien wel meer dan dat het oplevert.

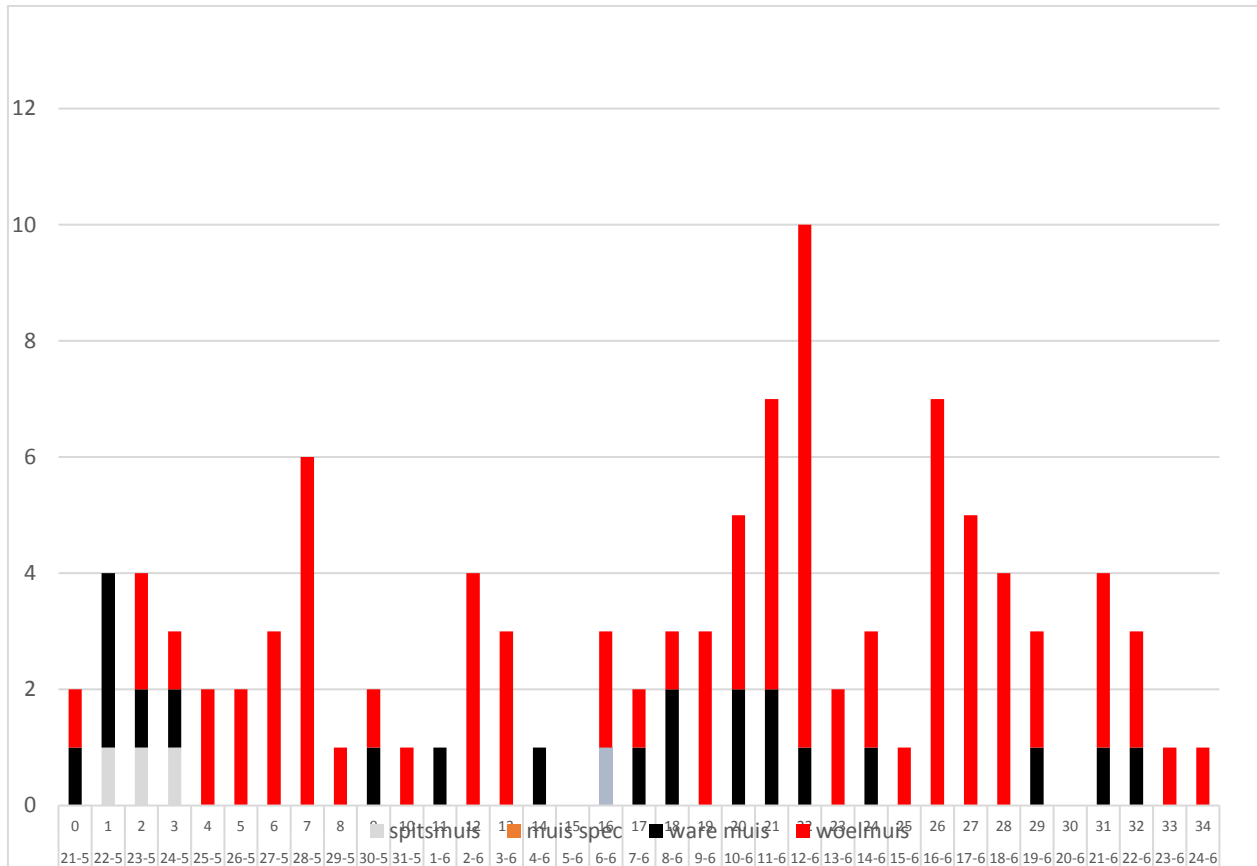
Wij mochten vroeger aan tafel pas beginnen als het 'Amen' had geklonken en zeker niet proberen eerder de gehaktballen uit de pan te grissen, laat staan dat mijn broer en ik het lef moesten hebben een wedstrijdje worsttrekken te beginnen om te zien wie het grootste stuk kon bemachtigen. Activiteiten die voor ons drietal nog tot de normaalste zaken van de wereld schijnen te behoren (zie onder andere clipje 'Begerenswaardig') Dat krijg je ervan als pa en ma beiden uit werken gaan en er geen geld is voor kinderopvang. Niemand die ze het goede voorbeeld geeft en zondig een corrigerend tikje uitdeelt.

Nee, het is duidelijk, tafelmanieren moeten ze nog leren!

Muizen

Eindelijk waren ze er weer eens in voldoende mate: muizen. Vooral woelmuizen (waarschijnlijk voor het merendeel veldmuizen, maar waarschijnlijk ook rosse woelmuizen) waren met 81 exemplaren volop aanwezig. Voeg daarbij 21 ware muizen (waarschijnlijk overwegend bosmuizen), een niet op naam gebrachte muis en 3 spitsmuizen en de drie jongen hadden gemiddeld dagelijks een muis op hun bordje liggen. Dat is wel eens anders geweest.

Opvallend is dat de aanvoer met pieken en dalen gepaard is gegaan (fig. 5). Topdagen (12 juni: 10 muizen) worden afgewisseld met muizenarme periodes (29 mei tot en met 1 juni: 5 exemplaren). Ongetwijfeld hangt dit samen met de beschikbaarheid. Steenuilen zijn klein en staan kort op de poten (in vergelijking met bijvoorbeeld een buizerd). In lang gras kunnen ze dan ook slecht uit de voeten. In tegenstelling tot kerkuilen en torenvalken vangen ze muizen niet vliegend, maar vanaf een niet al te hoge uitkijkpost. Ook dan is lang gras niet handig.

Figuur 6: Aanvoer van muizen, onderscheiden naar familie.

De pieken in de muizenaanvoer hangen dan ook samen met maai beurten in het omringende weiland waardoor de muizen los komen en het gras weer lekker kort is. Ook grondbewerkingen hebben zo'n effect. Heel mooi zagen we dat geïllustreerd in het voorseizoen. Op 18 maart werd het weiland achter het erf gefreesd wat in de vroeger ochtend erna prompt leidde tot de vangst van 6 woelmuizen.

Mar 19.03.2016
21:09 uur

Muizen bij de vleet

Wat we in de vroege ochtend zagen gebeuren was een perfecte demonstratie van opportunistisch steenuilengedrag. Gistermiddag is het weiland achter de cameraboom gefreesd. Een aantal dakloze veldmuizen moest daardoor bovengronds op zoek naar nieuwe huisvesting.

Niet handig als je burens bent met twee hongerige steenuilen. Die laten zich zo'n buitenkansje niet ontgaan. Maar liefst zes vette hapjes werden er achter elkaar naar binnen gebracht. Onder het motto twee halen, één betalen waren er om iets over tien zelfs twee tegelijk het haasje. Nog nooit vertoond! Maar wat hebben ze er een rotzootje van gemaakt. Het achterste deel van de kast ligt bezaaid met muizenlijkjes. Benieuwd wanneer die soldaat gemaakt worden.

Dankwoord

Wat was dit een armzalig verslag geworden zonder de tomeloze inzet van de een klein, maar toegewijd ploegje tellers. Ze hebben alle uurbestanden gedownload en nauwgezet elke prooi geturfd die binnengebracht werd, vermeld welke soort het betrof en wie de prooi aanbracht. Uiteraard voorzien van de juiste tijd en datum. Een waarlijk monnikenwerk moet het zijn geweest! Ga er maar aanstaan: van de start van de eileg op 20 april tot aan leeftijdsgedag 34 op 24 juni zijn het welgeteld 1560 uur. Vaak zal het nodig zijn geweest de bestanden van 2 of zelfs 3 cams te downloaden om de prooi op naam te kunnen brengen, tel ze op en je komt al gauw boven de 3000 uurbestanden uit. Een ongelooflijke klus! Onze dank gaat dan ook uit naar hoofd telploeg Geert Sterringa en Hansje Hardenberg, Anneke Heijblok, Mary Mombarg, Anjo Schouten, Ellen Verheul, Ilse Versteeg en Trudy de Wit. Een superprestatie! Geert en Anneke willen we speciaal bedanken voor het noteren van de in- en uittijden van het vrouwtje. Hierdoor was het mogelijk de passage over broedbegin en - duur te schrijven. Dank uiteraard ook aan alle kijkers die hun waarnemingen bij 'onderzoek' invoerden. Het verlichtte het werk van de telploeg op een aantal momenten in belangrijke mate. En nu op naar 2017!

STONE 2016/Ronald van Harxen & Pascal Stroeken